

(א) לקמן סה"ל; (ב) כ"ק קב; (ג) לקמן סה"ל; מנילה כו: ערכין לא; (ד) מנילה כו: ערכין לא; (ה) כ"ל אמר רבי יהודה; (ו) וצנת כט; (ז) וצ"ל שגפלה; (ח) אבל בתוס' ישנים לא כמוד כלל הך משפחה דהכא עד סוף הדיבור וכו' ר"מ.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא אמרי' וכו' דמתני' לעיל כ"ל וכו' ויחא דלמך נמנך:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רבית וכו' וי"ל דבראורייטא. עיין לקמן קד סד ע"ב מוס' ד"ה ולא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה י"ט לו כו' הואיל ואם כו'. י"ב וכו' הרמב"ם אבל הרשב"ד וכו' מוליקין וכתבו דמלוה לא קני כלל ועי' ח"מ ס"ר ק"ט וכו' ר"ד ומש"ש:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

סג.

עין משפט
נר מצוה

דמתרנא מתנין כווסיה. שאני רגיל לתרך משניות סתתם רבי כברייתא שסתם הוא. ודכוותיה אמר רבא דגהול בתרא (ב"ק דף קא:): **הגיע זמן חטין למכור.** שנתיקרו ודרך אלוותיהן למוכרן מעמה: **יש לו מוסר.** ולא אמרינן דלאו כליסרו הבא לידו היכא דיש לו דוכי כהו האי מהשתא ואע"ג דלא משין כי מוקרי דרשותיה מוקרי ולא הו רבית [א] הואיל ואם בא לחזור קאי עלייהו בני שפרע. ומיהו היכא דאין לו לאו כליסרו הבא לידו הוא דהיכא דהיבז ליה זוי פוסק ואע"ג שאין לו דיכול זה לקנותו בנעוה שקיבל דחטין מנזין לו הואיל ואלא השער אבל זה אין צדק במה יקנה דומי לרבית: ומאי נקט דקתני במתני' לקח בהלוואתו שהיה נושה בו דינר וכו'. ולי נראה דלא גרסינן ליה ופירוט משוכם הוא ^ו שנתלה בספר לפי שראה דבזי אושעיא נושה דמכירו מנה דשמעינן מינה דאי הוה יחיב ליה השתא זוי אפילו אין לו נמי שרי שבט מתניתי' ופירשה בלוקח בהלוואתו ולא היא לא מבעי לשבזי מתניתי' כהכי דר' אושעיא משום חטין קמאי נקיש ליה ולמימר דיש לו מותר אע"ג דלאו כליסרו הבא לידו וכי אין לו אסור הואיל ולא בא ליסרו לידו אבל מתניתי' כי תנא אין לו גבי יין תנאה שמתמת הלוואה בא עליו שהיו כבר דמי החטין מלוה עליו אבל גבי חטין לא תנא ליסרו ואפילו אין לו שרי ליסרו בא לידו ושפיר תני בה לקח: מעמידין מלוה. שיש לו על חצירו: על גבי פירוס. לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות הגנה: ולא אמרינן לא כליסרו הבא לידו. כדמני ^ו רבי חייל דלמך לעיל אפי' יש לו אסור: ושמע מינה והוא שיש לו אבל אין לו אין מעמידין מלוה אבל פוסקין על ידי נמינת מעוה דקתני מתני' (לקמן דף עב:): ילא השער פוסקין ואוקימנא מתני' כדמני רבי אושעיא: ושמע מינה. מדקתני הגיע זמן חטין למכור שם לו החטין דמיים כשער של עכשיו ביוקף ופוסק יין כשער של עכשיו בזול שמע מינה איתא לרבי ינאי דלמך פסק על הפירות והגיע זמנו למכור וכו' ותצו ואין לו מקבל הימנו הדמיים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמנן ומה לי דמיהן: עושין אמנה בפירות. ונתנין מעוה באמנה כשער של עכשיו שיואל בשוק ע"מ לקבל פירות אפילו יוקירו חטין: ואין עושין אמנה. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו לכיון דזוי יחיב וזוי שקיל מחזי כרבייתא: אם יש לו מוסר. מהא דרבי אושעיא קא מוטיב והכא דמים קא מקבל ששם עליו דמי החטין ומקבל היין שוה יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעוה דמי החטין: בשמשך. הימנו החטין מתחילה דדמי החטין ידידה קא מקבל דברשותיה אייקור דמשעה שמשך כלתה לה תורת הלוואה וקיבל וכו' וכן בכולן: שיהי לו קרן זוי. ואשמעינן דיחוד פירוס אחד ברבית מוסר. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבאה ליד רבית כגון זו או אסור ויקורו הפירות וישלם דמים יש כאן רבית ואם לא ישלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו דא אחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: ועשה שדהו מכר. אם אין אני נותן לך מאלך עד יום פלוני הרי השדה שלך: בזמן שהמוכר אוכל פירות. בתוך הזמן מותר: לוקח אוכל פירות אסור. שמה לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ומנא שבהלוואה הו אכלו וזה אוכל פירות ברבית: צייטוס בן זונין: מאי בינייהו. דא אחד קמיפלגי: דא אחד. כי האי גוונא שמה יבא לידו רבית שמה לא יבא דא הפדייה בא לידו רבית דא המכר אינו בא לידו רבית: על מנת להחזיר. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא יהא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דכשעת אכלה קאכיל רבית ועבדיה לאסור: דהשתא דלמך רבי ינאי. גבי פירוש הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל:

דאמר רבי ינאי מה לי הן. החטין מה לי דמיהן כגון יין אם יש לו כך פ"י רבינו שמואל ור"ל דוקא יין אבל מעוה אסור ואין נראה לר"ם דבפרק הגזול [קמ"א] (ב"ק דף קג. קס. ד"ה התם) ואייקר זכונה מרווחא קמאי א"ל לרב אשקול זוי אמר ליה אי שרי מוצני אמרי כמנא דכהנא הוא שרי ואם לאו אסור רב לנעמיה דלמך אין עושין אמנה דמיים משמע דלר' ינאי שרי למשקל זוי:

בשמשך. ואפילו אכלן המוכר מותר לשלם חטין אחרים אם יוקירו ולא דמי לטאה בטהא דלמך (עליל דף קד. סג.) משום דהתם הלוואה והכא זכני ^ו ומשיכה דהכא לא הויל אלא לענין היתר פיסוק ולא לקנות ממנו:

צד אחד ברבית מותר. ואע"ג דכשעת הפרעון הו רבית כיון שצשעת הפסק הו דאחד של היתר שרי וא"כ טאה בטהא נמי יהא מותר ללות לרבי יהודה דלא אחד הוא דשמא לא יוקירו דבהלוואה נמי שרי רבי יהודה דא אחד ברבית כדלמרינן לקמן (דף סה:): גבי משכן לו צית משכן לו שדה הא דלא כר' יהודה יש לומר דלא חשיב דא אחד ברבית אלא דבר שיש ציד מלוה או ציד ליה לעשות דא אחד שלא יהא רבית ולא דמי לטאה בטהא שתלוי כשער וע"כ יהא רבית אם יוקירו:

רבית על מנת להחזיר איבא בינייהו. ואם תאמר מאי טעמא דרבנן דאסרי דאזיה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו תחילה פירות שאכל וי"ל דלא הוא עושה כן לא הו רבית אלא מנכריו לפרוע תחילה הכל קודם שינכה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת צידו ואם תאמר דתנן בערבין (דף לא. ושם ד"ה והתני') המוכר צית בצחי ערי חומה גואל מיד וגואל עד שנים עשר חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך צגמי' והתני' רבית גמורה היא אלא התורה התירה ומשני הא ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבא דלכילי עלמא דא אחד ברבית אסור היכי משני ^ו ויש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכדא אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו: ושם ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שיראה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך דגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני קבר לה כרבי יהודה דלמך דא אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו:

הא מני רבי יהודה היא דאמר רב אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר כשמוך שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו רבא אמר ר' רבית ע"מ להחזיר איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי מה

היכי משני ^ו ויש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכדא אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו: ושם ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שיראה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך דגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני קבר לה כרבי יהודה דלמך דא אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו:

הא מני רבי יהודה היא דאמר רב אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר כשמוך שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו רבא אמר ר' רבית ע"מ להחזיר איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי מה

היכי משני ^ו ויש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכדא אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו: ושם ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שיראה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך דגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני קבר לה כרבי יהודה דלמך דא אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו:

הא מני רבי יהודה היא דאמר רב אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר כשמוך שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו רבא אמר ר' רבית ע"מ להחזיר איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי מה

היכי משני ^ו ויש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכדא אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו: ושם ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שיראה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך דגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני קבר לה כרבי יהודה דלמך דא אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו:

הא מני רבי יהודה היא דאמר רב אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר כשמוך שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו רבא אמר ר' רבית ע"מ להחזיר איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי מה

יב א מיי פ"י מהל' מלוה וליה הל' ו סמג לאוין קגז טו"ש"ע י"ד ס"י קסג סע"י א וסע"י ב: ב ב טו"ש"ע י"ד ס"י קסה סע"י ו: כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קגז טו"ש"ע י"ד ס"י קסד סע"י ד וע"ש וסע"י קעב סע"י א: כב ד טו"ש"ע י"ד ס"י קעז סע"י ה וכו"י:

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מוקן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנא שאלם ברבית (ס"ו). צד אחד ברבית. שאלם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (ס"ו).

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מוקן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנא שאלם ברבית (ס"ו). צד אחד ברבית. שאלם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (ס"ו).

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מוקן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנא שאלם ברבית (ס"ו). צד אחד ברבית. שאלם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (ס"ו).

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מוקן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנא שאלם ברבית (ס"ו). צד אחד ברבית. שאלם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (ס"ו).

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מוקן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנא שאלם ברבית (ס"ו). צד אחד ברבית. שאלם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (ס"ו).